

Narvas taastati Saksa sõjaväekalmistu

AGO GAŠKOV

Pühapäeval avas Saksa Sõjahaudade Hoolde Liit Narvas Baltimaade suurima Saksa sõdurite kalmistu.

Umbes kahe hektari suursele maa-alale on sõja ajal maetud 4200 langenut. Kahe viimase aasta jooksul, mil Saksa Sõjahaudade Hoolde Liit kalmistu taastamisega tegeles, maeti teistest Narva matmispaikadest saksa sõjaväekalmistule ümber veel 2000 põrmu.

Kalmistu õnnistas Jõhvi Mihkli koguduse õpetaja Peeter Kaldur. Lisaks ametlikele pärgadele toodi kalmistule väga palju lilli. Langenuid mälestasid peale nende Saksamaalt kohale-sõitnud omaste ka paljud narvalased.

"Vaadake vaid, kui palju töid siia lilli lihtsad inimesed. See rõõmustab mind väga," ütles sõjahaudade hooldeliidu president Karl-Wilhelm Lange.

Pühapäeval ei kõneldud taasavatud kalmistul võidetud sõdadest. Ida-Viru maavanem Rein Aidma tuletas taas meelde, et viimasēs Põhja-Euroopas möllanud sõjas ei olnud võitjaid. Kõik kõnelejad rääkisid sallivusest. "Rahu ja sallivus on kaksikõed. Kui rahvad ei salli

üksteist, pole rahu nende vahel võimalik," ütles Karl-Wilhelm Lange.

Enne Saksa sõjaväekalmistu avamist pandi Narvas pärgi ka Vabadussõjas langenute ausambale Garnisoni kalmistul ja langenud punaarmeeleste mälestusmärgile Pimeiaia juures. See on Saksa Sõjahaudade Hoolde Liidu traditsioon.

Mälestustseremooniast osavõtjate seas oli vaid üks vanahärra, kes ei läinud koos teistega punaarmeeleste mälestusmärgi juurde. "See venelaste kummardamine tuleb ära lõpetada, häbi peaks olema," protesteeris vanahärra mälestusmärgist sajakonna meetri kaugusel autode juures.

Karl-Wilhelm Lange ütles pärast sõjaväekalmistu avamist, et Saksa kalmistu on sümboolselt väga heas kohas, langenud eestlaste ja hukkunud punaarmeeleste ausammaste vahel.

1944. aastal, mil Narva ja Sinimägede ümbruses peeti veriseid lahinguid, langes umbes 35 000 Saksamaa poolel võidelnud sõdurit. Punaarmee poolel oli langenute arvu märgatavalt suurem. Eestis langes Teise maailmasõja ajal 40 000-60 000 Saksa ja üle 120 000 Nõukogude sõjaväelase. □

Saksa sõjaväekalmistu taasavamisel töid lilli ka paljud lihtsad narvalased.